

ISSN 2091-5187

СЕРВИС

ИЛМИЙ-АМАЛИЙ
ЖУРНАЛ

2023
1-сон

СЕРВИС

ИЛМИЙ-АМАЛИЙ ЖУРНАЛ 2023 йил, 1-сон

Муассис: Самарқанд иқтисодиёт ва сервис институти

Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлиги томонидан 2008 йил 31 декабрда
0561-рақам билан рўйхатга олинган.

ЎЗР ОАК Риёсатининг 19.03.2017 й., 239/5-сонли қарори билан эътироф этилган

**Таҳририят ижодий
жамоаси:**

Бош муҳаррир:

и.ф.д. **М.Э.Пўлатов**

Бош муҳаррир

ўринбосари:

профессор **Д.Х.Асланова**

Масъул котиб:

профессор **М.Қ.Пардаев**

Муҳаррирлар:

Ф.А.Сафаров

Ш.З.Ўрозов

Техник муҳаррир:

А.Н.Холиқулов

Корректор:

С.А.Бабаназарова

Саҳифаловчи:

Ҳ.Н.Очилова

1 йилда 4 мартаба
чоп этилади.

Ўзбекистон ҳудудида
тарқатилади.

Таҳририят манзили:

140100, Самарқанд шаҳар,
Амир Темур кўчаси, 9-уй,

тел.: +998(66)233-28-38,

факс: +998(366)231-12-53

эл.почта:

samisiservis@mail.ru

Таҳририят кенгаши раиси:

М.Э.Пўлатов – Самарқанд иқтисодиёт ва сервис институти
ректори, иқтисод фанлари доктори, профессор

Таҳририят кенгаши раиси ўринбосари:

Д.Х.Асланова – СамИСИ илмий ишлар ва инновациялар
бўйича проректори, иқтисод фанлари номзоди, профессор

Таҳрир кенгаши аъзолари:

Б.А.Бегалов – Ўзбекистон Республикаси Давлат Статис-
тика кўмитаси раиси, иқтисод фанлари доктори, профессор

М.Қ.Пардаев – СамИСИ профессори, и.ф.д.

Б.К.Ғоибназаров – иқтисод фанлари доктори, профессор.

Д.Р.Зайналов – СамИСИ каф.мудир, профессор, и.ф.д.

О.М.Муртазаев – ТДИУ Самарқанд филиали директори,
иқтисод фанлари доктори, профессор

М.Р.Болтабаев – Ўзбекистон Давлат жисмоний тарбия ва
спорт университети ректори, иқтисод фанлари доктори

Р.Х.Эргашев – ҚарМИИ профессори, и.ф.д.

И.С.Тўхлиев – СамИСИ профессори, и.ф.д.

М.М.Мухаммедов – СамИСИ профессори, и.ф.д.

К.Б.Уразов – СамИСИ профессори, и.ф.д.

Қ.Ж.Мирзаев – СамИСИ каф. мудир, и.ф.д., профессор

Б.И.Исроилов – ТДИУ профессори, и.ф.д.

Г.М.Шодиева – СамИСИ профессори, и.ф.д.

Б.Абдукаримов – СамИСИ профессори, и.ф.н.

Р.Қобилов – Самарқанд вилояти ҳокими ўринбосари

С.Н.Тошназаров – СамИСИ кафедра мудир, и.ф.д.

Р.Н.Нормахматов – СамИСИ профессори, т.ф.д.

О.М.Пардаев – СамИСИ декани, и.ф.д.

М.Т.Алимова – СамИСИ профессори, и.ф.д.

З.Дж. Адилова – ТДИУ профессори, и.ф.д.

Ш.О.Қувондиқов – СамИСИ доценти, и.ф.д.

МОЛИЯ, ПУЛ МУОМАЛАСИ ВА ИНВЕСТИЦИЯ	
Вехзоджон Усмонович Шермухамедов Тижорат банклари депозит сиёсатининг қийосий таҳлили	149
Хуббим Аскарлович Улашев Иқтисодийнинг келгуси тараққиётида инвестицияларнинг ўрни	153
БУХГАЛТЕРИЯ ҲИСОБИ, ИҚТИСОДИЙ ТАҲЛИЛ ВА АУДИТ	
Анвар Нематович Холиқулов Хизмат кўрсатиш корхоналарида самарадорликни оширишнинг кўп омилли корреляцион-регрессион таҳлили	158
Зайнаб Баратовна Эшпулатова, Шахзод Шохрухович Усманов Корхоналар даромадларининг молиявий ҳисобот элементи сифатидаги тавсифи	162
Бобур Фарходович Боронов Ёғ-мой саноати корхоналарида пул оқимлари ҳақидаги ҳисоботни такомиллаштириш	166
БАНДЛИК ВА КАМБАҒАЛЛИКНИ ҚИСҚАРТИРИШ	
Шавкат Собирович Олтаев Мамлакатимиз ёшларининг иш билан бандлик даражасини ошириш: муаммо ва имкониятлар	171
Шаҳобиддин Зиядуллаевич Ўрозов Марказий Осиё илм-фани ривожига Амир Темур ва Темурийларнинг туган ўрни	175
ТАЪЛИМ, КАДРЛАР ТАЙЁРЛАШ ВА ПЕДАГОГИКА	
Умар Худайбердиев, Севара Абдиназаровна Бабаназарова Мактабгача таълим – таълим ва тарбиянинг асосидир.	180
Тўлқин Кулибаевич Мардиев, Дилноза Акрамовна Искандарова Инглиз ва ўзбек тилларида қурилиш терминларининг умумий семантик жиҳатлари	184
Садулла Шодиевич Уразов Таълим хизматлари кластери – таълим соҳасини ривожлантириш ва бошқариш стратегияси сифатида	188
Ҳилола Нематовна Очилова Таълим хизматларининг ўзига хос хусусиятлари	192
ЭЪТИБОРГА МОЛИК МАСАЛАЛАР	
Беморлик, фақирлик ва муҳтожлик сабаблари. Доно саволга доно жавоб.	197
ИБРАТЛИ БИТИКЛАР	
Инсоннинг руҳияти ва кечинмалари ҳақида савол-жавоблар.	198

ВВК-80.3-1

UDK: 728.098

Тўлқин Кулибаевич Мардиев – СамИСИ доценти,

Дилноза Акрамовна Искандарова – СамДЧТИ магистранти

ИНГЛИЗ ВА ЎЗБЕК ТИЛЛАРИДА ҚУРИЛИШ ТЕРМИНЛАРИНИНГ УМУМИЙ СЕМАНТИК ЖИХАТЛАРИ

Аннотация. Ушбу мақола инглиз ва ўзбек тилларида қурилиш терминларининг умумий семантик жиҳатлари, қурилиш соҳаси терминологиясидаги атамаларнинг семантик муносабатларни таҳлил қилиш, унинг таркибий қисмлари ўртасида мураккаб тизимли алоқаларни очиб беради.

Калит сўзлар. Қурилиш, семантик, муносабатлар, типик, терминлар, атама, чегара, деривация, антик, меъморчилиги, лексик, дифференциал.

Кириш. Маълумки, замонавий тилшуносликда турли мавзуга доир атамаларни ўрганиш давом этмоқда, натижада хорижий терминологиянинг ютуқлари соҳадаги асосий тушунчаларнинг янада бойишига хизмат қилмоқда. Аёнки, термин сўзи "маълум бир тушунчани аниқ кўрсатадиган барқарор сўз ёки сўз бирикмаси сифатида тушунилади. Бу сўз лотинча терминуси сўзидан келиб чиқиб, яъни чегара, охириги йўл каби маъноларни англатади.

Тизимли муносабатларнинг қатъий ташкил этилган тузилмасига эга бўлган илмий қарашлар тизимини белгилаш учун ишлаб чиқилган қурилиш фанлари, унинг амалиёти, ихтисослаштирилган тушунчалари ва типик объектларини чақириш, қурилиш шартлари, маълум бир фаннинг тизимли муносабатларини акс эттиради ва шу билан белгиларга эга бўлади. Ушбу жиҳатда объектлар, ходисалар, жараёнлар ва тушунчаларнинг тизимли алоқалари ва муносабатларини объектив ҳақиқатда акс этиши, уларнинг ўзаро боғлиқлиги ва умумийлиги маълум мезонларда мувофиқлашади. Шунинг учун қурилиш атамаларини бирлаштиришнинг энг муҳим хусусияти - бу объектлар, ҳодиса ва жараёнларнинг ташкилинг лингвистик алоқаларини белгилаш, объектив воқеликдаги мавжудликларни тематик бирлаштириш учун бажарадиган вазифасидир. Шу нуқтаи назардан, қурилиш атамалари илмий билимларнинг маълум бир соҳасидаги берилган фан тушунчалар тизимининг акси сифатида дастлаб изчиллик аломатлари намоян этади, чунки ҳар бир атама илмий тушунчалар тизимидаги энг яқин тур ёки турларнинг номи ҳисобланади. Бу борада қурилиш терминологиясининг ўзи қурилиш фанида қўлланиладиган концептуал тоифалар ва ушбу фан тушунчалари тизими ўртасидаги тизимли муносабатларнинг умумий аксидир.

Бошқа томондан, тилнинг бирликларига айланиб, атамалар нафақат объектларнинг алоқалари ва муносабатларини ва ҳақиқат воқелигини акс эттиради, балки унинг лексик тизимнинг таркибий қисми сифатида ишлашидан келиб чиқадиган белгиларга ҳам эга бўлади. Луғавий тизимдаги атаманинг атрибутлари тизимнинг бошқа бирликларига нисбатан позицияси билан белгиланади, тилнинг сўз бирикмаларидаги бошқа сўзлар билан тизимли лексик ва семантик алоқаларда ифодаланади.

Мавзуга оид адабиётлар таҳлили. Маълумки, XX аср дунё тилшунослиги қатор ютуқларга бой бўлди, жумладан, термин ёки атама соҳасида ҳам кўплаб назарий фикрлар амалиётда ўз аксини топди. Жаҳон тилшунос олимлари ушбу соҳага ўзларининг ишончли фикрлари билан қатъий киришиб, дунё тилшунослигида назарий грамматиканинг бойишига сезиларли даражада ўз ҳиссаларини қўшганлар. Жумладан, В.В. Виноградов бу атамани "мантикий қатъият воситаси" деб ҳисоблайди [1, 12-13].

А.А.Реформеднинг таъкидлашича ислохот қилинган атамалар нафақат контекст доирасида, балки қайси терминологик соҳага тегишли эканлиги маълум бўлса амал қилади. Терминларнинг ноаниқлиги контекст шароитининг натижаси эмас, балки маълум бир терминологияга тегишли бўлади. Шунинг учун, умумий адабий тилнинг сўзларидан фарқли ўлароқ, атамалар контекстга боғлиқ эмас [5, 10].

Б.Н.Головин ва Ю.Н. Кобринларнинг сўзларига кўра. "атама - бу махсус маънога эга бўлган, профессионал тушунчани ифодаладиган ва шакллантирадиган илмий,

профессионал-техник объектлар, улар ўртасидаги муносабатларни билиш ва ривожлантириш жараёнида фойдаланиладиган сўз ёки бўйсунувчи сўз бирикмаси” [2,5].

Б.Н.Головиннинг таъкидлашича эса термин - бу касбий тушунчани англатадиган ва маълум бир касб соҳасидаги (илмий, техник, ишлаб чиқариш, алоқа) ўзига хос эҳтиёжларини қондириш учун ишлаб чиқилган исм асосида яратилган алоҳида сўз ёки бўйсунувчи сўз бирикмаси деган фикрни билдиради [2, 276].

Шунингдек, фалсафий энциклопедик луғатда биз ушбу атамага бир нечта турли хил таърифларни топамиз: “Термин (лот. Терминус - чегара, ниҳоя, охири: 1) назария шароитида аниқланган махсус (илмий) маънога эга бўлган исм ёки билим соҳаси; 2) антик фалсафада - воқеликнинг турлича ва ўзгармас ҳиссий образларидан фарқли ўлароқ, унинг барқарор ва доимий томонларини тuzатувчи тушунча (замонавий "қонун" тушунчасининг аналог); 3) Аристотел силлогистикасида ва анъанавий мантиқда - силлогизмни ташкил этувчи ҳукмлар элементлари: нарса ва ҳодисалар хулосаси” [6, 681].

Кейинчалик Д.Н. Ушаков атама сўзининг қуйидаги таърифини шакллантирди: "атама (лотин терминусидан, "чегара, охир"); 1. Расмий маънода - сўз билан ифодаланган тушунча (фалсафа); 2. Қатъий белгиланган тушунчанинг номи бўлган сўзлар // маълум бир муҳитда, касбда ниманидир англатиш учун қабул қилинган махсус сўз ва ибора".

Т.Л.Канделаки эса ушбу атамага қуйидаги ишчи таърифини беради. "Термин сўзни ёки тегишли тушунчалар тизимида унинг маъносини ўрнатиш учун таърифни тузишни талаб қиладиган сўз ёки сўз бирикмаси сифатида тушунилади" [3,7]. Бунга Лотте Д.С."термин" сўзининг "натижа, ниҳоя" деган таржималари билан яна бир маъноси сифатида ажралиб туради: "Лотин терминуси сўзи келиб чиқиши билан юнонча тертса (терма) сўзи билан боғлиқ, бу қуйидаги маъноларга эга: 1. якуний рўйхатлар устун; 2. охири, чеккаси, чегараси; 3. натижа, ниҳоя [4,7].

Умумий сўзи билан айтганда терминнинг моҳияти ҳақидаги саволга нисбатан кўплаб тилшунослар унинг функционал позициясига риоя қилишади, шунингдек, ҳар қандай сўз атама вазифасини бажариши мумкин ёки атамалар махсус сўзлар эмас, балки фақат махсус функциядаги сўзлардир деган хулосага ҳам келишимиз мумкин.

Тадқиқод методологияси. Ушбу мақолада асосан, тавсифий, чоғиштира, концептуал таҳлил усулларида ҳамда тил назарияси, маданиятлараро коммуникация назариясида қўлланиладиган илмий методлардан фойдаланилган.

Таҳлил ва натижалар. Маълумки, концептуал соҳаларни шакллантириш масалалари, маълум бир терминологик тизим соҳасидаги деривация усулларида. Терминологик даражада у терминологиянинг қуйидаги турларини ажратади: 1) илмий; а) умумий-илмий; б) мавзу; с) тор мавзу; 2) техник; а) умумий-техник; б) тармоққа хос; в) тор тармоқ; д) юқори даражада ихтисослашган; 3) гуманитар; а) умумий-гуманитар; б) мавзу ва саноат; в) умумий-илмий; д) юқори ихтисослашган. Сўнги йилларда фанларнинг интеграцияси универсал ҳодисага айланганлиги сабабли, фан тилини табақалаш масалалари ҳам интеграл усулда кўриб чиқилмоқда [7, 126].

Махсус луғат фаолиятининг ўзига хос хусусиятлари ҳақидаги савол замонавий тилшуносликда долзарб бўлиб қолмоқда, чунки терминологик луғат фаолияти соҳалари кенгаймоқда ва бу факт атамалар маъносининг кенгайишига ёки торайишига ёрдам беради.

Меъморий атамалар илмий нутқ услубининг қуйидаги кичик типларида қўлланилади:

- ўзининг илмий пастки қисмида (меъморчилик ва меъморчилик фаолияти бўйича илмий ишлар, мақолалар, монографиялар, диссертациялар);
- илмий-оммабоп субтитрда (илмий-оммабоп мақолалар, рисоалар, маълумотномалар, йўриқномалар);
- илмий ва ишбилармонлик субъектларида (маълумотнома ва маълумот ҳужжатлари, саёҳатлар учун қўлланмалар ва туристик қўлланмалар);
- ўқув ва илмий асосда (дарсликлар, ўқув-услубий қўлланмалар, изоҳли луғатлар, маълумотномалар);

- илмий ва маълумотномада (рефератлар, изоҳлар, шарҳлар, мақолалар).

Архитектура терминологияси тизимнинг ўзига хос хусусиятлари ҳақида гапирганда, унинг инглиз ва ўзбек тилларида, бир томондан, ҳам Осиё меъморчилигининг асоси бўлган шаҳарлар Самарқанд, Бухоро, Хоразм меъморчилиги тушунчалари асосида шаклланганлигини таъкидлаймиз. Бошқа томондан эса инглиз тилида гаплашувчи мамлакатларда мавжуд бўлган архитектура дурдоналарини мисол қилишимиз мумкин.

Қурилиш соҳаси терминологиясидаги семантик муносабатларни таҳлил қилиш унинг таркибий қисмлари ўртасида мураккаб тизимли алоқаларни очиб беради. Бу умуман фаннинг ушбу соҳасида қабул қилинган тушунчалар ўртасидаги типик иерархик муносабатларнинг аксидир. Қурилиш атамашунослигининг бутун тизимини лексик-тематик гуруҳ сифатида олиб, унинг таркибий қисмлари ўртасида пайдо бўладиган ўзига хос типдаги муносабатларни синфларга ва турларга ажратамиз. Умуман олганда, ушбу тизимдаги таркибий қисмлар ўртасидаги тизимли иерархик муносабатларни тавсифлаймиз.

Қурилиш терминологияси қуйидаги синфларга ажратилган:

А. Қурилиш иншоотлари ва уларнинг функционал турларини белгилаш билан боғлиқ тушунчаларни номлайдиган атамалар синфи.

Б. Қурилиш ишлаб чиқариш технологияси ва ташкил этилишида ишлатиладиган атамалар синфи.

Терминлар синфлари қурилиш терминологиясидаги иерархик муносабатлардаги энг катта атамалар гуруҳларини бирлаштиради ва аслида қурилиш саноатининг мустақил бўлимларининг концептуал тоифаларини акс эттиради: "қурилиш иншоотлари - қурилиш ишлари технологияси ва аслаҳлари". Терминологиянинг биринчи синфи қурилиш иншоотлари турлари. Уларнинг функционал қисмлари тушунчаларини белгилаш билан боғлиқ. Иккинчи синф қурилиш ишларини ташкил этиш ва қурилиш технологияси билан боғлиқ атамаларни бирлаштиради. Тематик тушунарли тузилма, уларнинг ҳар бири аниқ атамалардан фойдаланади, таққосланг: хона, омборхона, сартарошхона, поликлиника, касалхона, ошхона, дўкон, стадион, кўрғазма: кўприк, нарвон, юз-ер, завод, тўғон, кўрғазма: building, edifice, house, housing, hotbed, yvorkshop, boiler-room, barn, pantoon - bridge, tower, ferry, saw-mill, club-house, goom қурилишни саноатлаштириш, қурилишнинг технологик операциялари, том ёпиш, Ангрен арматуралари, санитария ишлари, пардозлаш, ёғочга ишлов бериш, перчинлаш, механик, реконструкция қилиш, сўриб олиш; - тупроқ ишлари- earth works, бурғулаш ва портлатиш ишлари - boring and blasting work; қозик ишлари - pile works, timber (wood) works;;бетон ва темир-бетон ишлари - concrete and reinforced concrete works; қурилиш иншоотларини ўрнатиш— installation building construction.

Техник бўлмаган тузилмаларни билдирадиган атамаларнинг семантик алоқаларини юқорида айтиб ўтилган биринчи сифат атамаларининг умумий таснифлаш атрибутив билан тавсифлаб, уларнинг "иншоотлар - бинолар" тушунчаларига зид равишда ифодаланганлигини кўрсатиш керак. Ушбу қарама-қаршилик ва атамаларни "тузилмалар" синфига нисбатан иерархик муносабатларга хос бўлган "бинолар" дифференциал атрибутив билан ажратиш туради. Инглиз ва ўзбек тилларида "бино" дифференциал атрибутивнинг типик семантик муносабатлари энг умумлаштирилган шаклда бино, иморат, хона, building, edifice, construction, house.

Ушбу семантик қарама-қаршиликнинг терминологик белгиланишини таққослаб шуни таъкидлаш керакки, инглиз тилида ҳам, ўзбек тилида ҳам бу ерда келтирилган атамалар ноаниқ. "Бино" нинг асосий маъносидан ташқари, улар қурилишда ишлатиладиган бошқа тушунчалар билан ўзаро боғлиқ бўлган ўзига хос маънолари билан тавсифланади. Қурилиш атамаси – турли хил маъноларда қурилиш жараёни, қурилиш жойи ва бинонинг ўзи, тузилиши, таркиби ва ўзаро келишувини билдирувчи "қурилиш, меъморчилик, яратиш" умумий тушунчаларига ҳам тегишли бўлиши мумкин. Ҳар қандай тузилма, таркиб, механизм қисмларининг бир бўлагидир.

Терминлар гуруҳлари архившунослик ва қурилиш терминологиясидаги иерархик муносабатлардаги энг катта атамалар гуруҳларини бирлаштиради ва аслида

архившунослик ва қурилиш саноатининг мустақил бўлимларининг маъновий тоифаларини акс эттиради: "қурилиш иншоотлари - қурилиш ишларининг технологияси", Меъморий безаклар – шакл берувчи технология. Терминологиянинг биринчи гуруҳи архившунослик ва қурилиш иншоотлари турлари, уларнинг функционал қисмлари тушунчаларини белгилаш билан боғлиқ. Иккинчи гуруҳи архившунослик ва қурилиш ишларини ташкил этиш ва қурилиш технологияси билан боғлиқ атамаларни бирлаштиради. Тематик ва маъновий тузилишга кўра, уларнинг ҳар бири аниқ атамалардан фойдаланади, таққосланг: building, edifice, house, housing, hotbed, workshop, boiler-room, barn, pantoon - bridge, tower, ferry, saw-mill, club-house, room; boring and blasting work; ёғоч ишлари - pile works; timber (wood) works; бетон ва темир-бетон ишлари - concrete and reinforced concrete works; қурилиш иншоотларини ўрнатиш - installation building construction.

Инглиз тили материаллари ўрганиш жараёнида архитектура атамаларининг қурилиш атамаларидан фарқли ўлароқ қуйидаги таркибий турлари аниқланди.

атамалар - оддий сўзлар: abacus, apse, dentils, drip, exedra, conostasis pendentive, rosette, rotunda, sole.

атамалар - қўшма сўзлар: herringbone (brick course), brickwork, flreproomess, horseshoe (arch), sandstone, storeroom, trefoil (arch), rectangular (apse), warehouse, waterproof.

1) сўз бирикмалари: а) иккита таркибий қисмдан ташкил топган термин-иборалар: domus ecclesiae, chancel closure, transverse arch, stilted arch, icon screen, pier capital, pendentive dome, outer narthex.

б) учта таркибий қисмдан ташкил топган термин-иборалар: bead-and-reel, five-aisled basilica, basilica with dom, church on squinches, double-zone capital, three-sided apse, cross-groined vault.

с) тўртта сўздан иборат термин-иборалар: cross-in-square church, church with side apses.

д) беш ва ундан ортиқ сўзлардан: temple with side apses and dome..

Кўп компонентли атамалар таркибини таҳлил қилиш шуни кўрсатдики, янги атамаларнинг аксарияти мавжуд моделларга мувофиқ яратилган. Бизнинг таҳлил натижалари шуни кўрсатадики, Инглиз тилида қуйидаги атамаларнинг грамматик бирикмалари характерлидир:

сифат+ от	triumphal arch
от + от	clover arch
от + от + от	half barrel vault
герунди + от	relieving arch
феъл +от	stilted arch
от -феъл + от	rock-cut church
Отлашган феъл + от	inner narthex
от+предлог+от	basilica with dome
от+ боғловчи + от	bead-and-reel
сифат-феъл+ от	many-foiled arch
от-отлашган феъл	barrel-vaulted basilica
сон-отлашган феъл	clover arch

Хулоса ва таклифлар. Инглиз ва ўзбек тилларининг семантик жиҳатдан сезиларли даражада фарқли томонларини таҳлил қилган ҳолда, уларнинг умумийликка хос томонларидан келиб чиқиб, қуйидаги хулосаларга келишимиз мумкин.

- Меъморий луғат учун меъморий фаолиятнинг ўзига хос, моддий ва асосан тавсифловчи хусусияти туфайли лексик бирикмаларнинг шаклланиши икки тилда ҳам мавжуд бўлган грамматик структуралар билан узвий боғлиқлиги яққол номоён бўлиши кузатилади.

- Таҳлил натижалари яна шуни кўрсатадики, қурилиш соҳасига доир кўп компонентли атамалар таркибини таҳлилда инглиз тилида от асосий тил бирлиги ҳисобланади.

- Семантик қарама-қаршиликнинг терминологик белгиланишини таққослаб шуни

таъкидлаш керакки, инглиз тилида ҳам, ўзбек тилида ҳам "бино" нинг асосий маъносидан ташқари, унинг қурилишда ишлатиладиган бошқа тушунчалар билан ўзаро боғлиқ бўлган ўзига хос маънолари билан тавсифланади.

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати:

1. Виноградов В.В. Основные типы лексических значений: Избр. труды. М., 1972. 1972: 12-13.
2. Головин Б.Н., Кобрин Ю.Н. Лингвистические основы учения о терминах. М., 1987. 1987: 11-5.
3. Канделаки Т. Л. Семантика и мотивированность терминов. М., 1977. 1977: 27-7.
4. Лотте Д.С. Краткие формы научно-технических терминов. – М.: Наука, 1971. – 130 с.
5. Реформатский А.А. Термин как член лексической системы языка // Проблемы структурной лингвистики. – М.: Наука, 1968 – 180 с.1978: 47.
6. СФ – Современная философия: словарь и хрестоматия. –Ростов-на-Дону.: Феникс, 1956.- 511с.
7. Шипков К.А. Юридическая терминология как подвид языка науки // Язык в мире и мир в языке: Мат-лы межд. науч. конф- ии. Сочи-Краснодар, 21-25 Апреля 2002 г. С. 126-128.

<p>Т.Мардиев, Д.Искандарова Общие семантические аспекты строительных терминов в английском и узбекском языках Аннотация. В данной статье объясняются общие семантические аспекты строительных терминов на английском и узбекском языках, анализ семантических связей в терминологии строительной отрасли выявляет сложные системные связи между ее компонентами. Ключевые слова: конструкция, семантика, взаимосвязь, типичный, термин, предел, деривация, античный, архитектура, лексический, дифференциальный.</p>	<p>T.Mardiev, D.Iskandarova General semantic aspects of construction terms in English and Uzbek Abstract. This article explains the general semantic aspects of construction terms in English and Uzbek, the analysis of semantic connections in the terminology of the construction industry reveals complex systemic connections between its components. Keywords: construction, semantics, relationship, typical, term, limit, derivation, antique, architecture, lexical, differential.</p>
---	--

Садулла Шодиевич Уразов – СамИСИ, “Менежмент” кафедраси докторанти

ТАЪЛИМ ХИЗМАТЛАРИ КЛАСТЕРИ – ТАЪЛИМ СОҲАСИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ ВА БОШҚАРИШ СТРАТЕГИЯСИ СИФАТИДА

<p>Аннотация: Мақолада таълим кластерининг моҳиятини тушунишга ёндашувлар кўриб чиқилган, Самарқанд вилоятида уни шакллантириш учун зарур шарт-шароитлар ўрганилган ва кластер таркибидаги субъектлар ўртасидаги ўзаро таъсирнинг тузилиши ва механизми режалаштирилган. Унинг яратилишидан ҳудуддаги ижтимоий-иқтисодий, илмий-маърифий афзалликлари алоҳида таъкидланган. Калит сўзлар: кластер, таълим, таълим хизматлари кластери, ҳудуд, стратегия, интеграция, таълим хизматлари интеграцияси</p>
--

Кириш. Замонавий таълим тизимида бугунги кунда кечаётган ижобий ўзгаришлар ва таълимдаги интеграциялар таълим хизматлари сифатига жиддий таъсир этаётганлигини кўрмоқдамиз. Инновацион иқтисодиётдан рақамли иқтисодиётга ўтиш мамлакатимизнинг иқтисодий муносабатларининг барча субъектларини фаол қайта қуриш чораларини кўришга ундади. 2017-2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устивор йўналишлари бўйича Ҳаракатлар стратегиясида “Таълим тизимини янада такомиллаштириш, сифатли таълим хизматлари имкониятларини ошириш, меҳнат бозорининг замонавий эҳтиёжларига мос юқори малакали кадрлар тайёрлаш сиёсатини давом эттириш, янги иш ўринларини яратиш ҳамда аҳолининг, энг аввало олий ўқув муассасалари битирувчилари бандлигини таъминлаш”¹ бўйича муҳим вазифалар белгилаб

¹ Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 7 февралдаги “Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича Ҳаракатлар стратегияси тўғрисида”ги ПФ-4947-сонли Фармонининг 1-илоvasи “2017-2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устивор йўналиши бўйича Ҳаракатлар стратегияси”. www.lex.uz

ISSN 2091-5187

☞ “СЕРВИС” ☞

Журнал Самарқанд иқтисодиёт ва сервис институти таҳририят
бўлимида нашрга тайёрланди.

9.03.2023 йилда теришга берилди. 22.03.2023 йилда босишга рухсат этилди.
Офсет босма қоғози. Қоғоз бичими 60x84_{1/8}. “Times” гарнитураси. Офсет
босма усули. Шартли босма табағи 14,6. Ҳисоб-нашриёт
табағи 12,5. Адади 100 нусха. Буюртма № 0016 А/23.

Самарқанд иқтисодиёт ва сервис институтининг
матбаа бўлимида чоп этилди.
Лицензия № 025316.
Реестр № Х-119112.

Манзил: Самарқанд шаҳри, Шохрух кўчаси, 60-уй.

© Самарқанд иқтисодиёт ва сервис институти, 2023